

[Finansministeren.]

grad være opmærksom på, hvad der foregår på dette punkt.

Statens lånetransaktioner har vel gennemgående ikke så direkte en indvirken på den løbende strøm af købekraft som drift og anlæg, men de påvirker pengemængden i samfundet og derigennem bankernes likviditet og i det hele taget stillingen på kapitalmarkedet og renteniveaet.

Omsætningen på statens lånebudget i finansåret 1951—52 har rundt regnet været 1 milliard kr., altså et meget stort beløb. Udgifterne har været afdrag på statsgælden knap 500 mill. kr., deraf 175 mill. kr. på den udenlandske statsgæld. Endvidere boligstøttelån ca. 400 mill. kr. og endelig Marshalllån 38 mill. kr., medens resten falder på forskellige småposter. Til dækning af denne store udgift på lånebudgettet har man haft den halve milliard, der som nævnt er opsuget over drifts- og anlægsbudgettet og den bundne opsparing. Den resterende halve milliard er skaffet ved salg af statsobligationer og skatkammerbeviser samt arveafgift og afdrag på statens udlån, men det er interessant at notere, at disse afdrag på statens udlån kun udgjorde 28 mill. kr., medens der er givet nye udlån på mellem 400 og 500 mill. kr. Der er altså foregået en stor udvidelse af statens udlånsvirksomhed, og man har kun undgået en kraftig forøgelse af pengemængden i landet, som kunne have inflatorisk virkning, derved, at man har haft et stort overskud på det løbende regnskab samt et obligationssalg på 450 mill. kr.

Det vil ses, at lånebudgettet i høj grad bør tages i betragtning ved siden af drifts- og anlægsbudgettet som den tredje faktor i statens økonomi.

Hvorledes stiller det sig nu i det løbende finansår, finansåret 1952—53?

Selve finansloven viser stort set driftsmæssig balance, idet indtægterne er 2 511 mill. kr. og udgifterne 2 504 mill. kr.

Prøver vi imidlertid ligesom for det foregående år at opstille et totalbudget for drift og anlæg og heri indbefatte vejfonden og udligningsfonden, så kommer vi, såvidt man i øjeblikket kan skønne, til indtægter på omkring 3 500 mill. kr. og udgifter på omkring 3 400 mill. kr. Det er klart, at dette skøn endnu må være behæftet med en ikke ringe usikkerhed, idet der endnu er et halvt år tilbage.

Hvis skønnet nogenlunde skulle bekræfte sig, kunne det altså se ud til, at der er udsigt til et reelt overskud, måske i omegnen af 100 mill. kr., men det er jo en snæver margin på så stort et budget, og jeg må derfor tage alle mulige forbehold med hensyn til det endelige tal. Det skal tilføjes, at der i år vil indgå en bunden opsparing på antagelig 120 mill. kr., hovedsagelig svarende til den sidste rate, der forfaldt i sommer.

Ser vi på den tredje faktor i statsfinanserne, nemlig lånebudgettet, er usikkerheden formentlig snarest lidt større, i hvert fald hvad udgifternes dækning angår. Det samlede lånebudget bliver antagelig mellem 1 milliard og 1 100 mill. kr.; afdragene på statsgælden bliver godt 450 mill. kr., heraf 155 mill. kr. på den udenlandske gæld, boligstøttelånene bliver antagelig 400 mill. kr., men til gengæld vil udlån af Marshallmidler i kraft af de nye love fra i sommer vokse til antagelig mellem 150 mill. kr. og 200 mill. kr., således at den samlede udlånsvirksomhed i år bliver mellem 500 mill. kr. og 600 mill. kr. — nok nærmest det sidste.

Hvis der ikke skal foregå en større ekspansion over statsfinansernes lånebudget, må der altså i indeværende finansår inddrages ca. 1 milliard kr. eller lidt mere.

Som nævnt er der formentlig udsigt til et mindre overskud på drifts- og anlægsbudgettet. Sammen med den bundne opsparing kan vi måske her regne med et par hundrede millioner kroner. Dertil kommer arveafgiften, der er på 35 mill. kr., og afdrag på statens udlån andre 35 mill. kr. Det tyder på, at der ved salg af obligationer skal inddrages omkring 800 mill. kr., hvis staten skal være kreditpolitisk neutral, og dette er naturligvis blevet mere påkrævet, efter at overskuddet på drifts- og anlægsbudgettet er reduceret så betydeligt siden i fjor. For en ordens skyld tilføjes, at da en del af statens obligationer sælges til kurser, der ligger en del under pari, skal det nominelle beløb naturligvis være større end den sum, der skal inddrages.

I den første halvdel af finansåret har nettoprovenuet af obligationssalget andraget rundt regnet 400 mill. kr., men da nationalbanken har forøget sin obligationsbeholdning med godt 100 mill. kr. i samme tid, er det beløb, der er gået ud i markedet, snarest noget mindre.

Hvis vi nu vil sammenligne de to finans-